

no

TYPSKÄRAREN GIAMBATTISTA BODONI
(1740-1813) blev år 1768 inbjuden att driva ett

privat tryckeri hos hertig Ferdinand av Parma. I början använde han Pierre Simon Fourniers typer, men efterhand som hans böcker blev alltmer praktfulla och monumentalt utformade började han skära egna typer som passade till hans behov.

Bodoni hade börjat sin bana som 18-åring i Vatikanen, där han fått i uppdrag att sortera typsnitten på det påvliga tryckeriets orientaliska avdelning och komplettera ofullständiga typsnitt. I Rom utvecklade Bodoni sitt mästerliga bokstavskunnande, som förlänade honom kändisstatus redan under sin levnad: »påven och Napoleon berömde honom, han brevväxlade med Benjamin Franklin, ett besök hos Bodoni var obligatoriskt för författare och konstnärer på resa i Italien, under hans senare år regnade medaljer och ära över honom och när han dog ringde klockan i

katedralen som annars bara för de fyrafinaste adelsfamiljerna i Parma.« (Hellmark, *Bokstaven, ordet, texten*, Ordfront 1998)

Bodoni skar åtskilliga varianter av sitt typsnitt, så det är inte så märkligt att de fonter som i dag bär hans namn har betydande skillnader. Likväl kan en Bodoni kännas igen på sina kontrastrika bokstäver, stor skillnad mellan hårstreck och grundstreck som ger en utpräglad vertikal karaktär på texten, en monumental stilrenhet och skönhet med verkligt klassisk prägel.

Typsnittet är idag ett av de mest populära i världen. Särskilt vanlig är Bodoni i dagstidningar, men även på bokomslag, i högklassiga månadsmagasin, i brevhuvuden med mera pryder typsnittet sin plats. I sydeuropa är typsnittet populärt som boktypsnitt, men inte i nordeuropa. Detta

beror på att germanska språk som svenska, norska, engelska och tyska har en annan form på orden än de romanska språken till vilka franska, italienska och spanska hör. Franska ord är helt enkelt mer lättlästa med Bodonis vertikala karaktär än vad svenska ord är.

Även i svenska är dock Bodoni mer än väl lämpat för kortare texter som skall ge intryck av elegans och lyx, stilrenhet och sval klassisk form. Bodoni sade en gång till en fransk förläggare: »*Je ne veux que du magnifique, et je ne travaille pas pour le vulgaire des lecteurs*« – »Jag önskar endast det magnifika, och jag arbetar icke för den simple läsaren.« (McLean, *Typography*, Thames and Hudson 1996)